

RANÁ ANTICKÁ FILOZOFIE: Z ČEHO VZNIKL SVĚT?

Prvním filozofem Evropy byl Thales z Milétu (630–540 př. n. l.). Svým chováním vytvořil předobraz filozofa, který se traduje dodnes. Vypráví se, že byl tak zahloubán do pozorování oblohy, až spadl do studny – a všichni se mu smáli. Ale pak předpověděl mimořádnou úrodu oliv, skoupil všechny lisy na olej a za drahé peníze je pronajímal méně předvídatelným spoluobčanům... Učinil důležité objevy v geometrii, a díky znalostem získaným v Egyptě dokázal předpovědět přesné datum zatmění Slunce (28. května 585 př. n. l.).

Položil si otázku: Z čeho vznikl svět? A odpověděl: Z vody. Podle Thalety je nejzákladnější materiální podstatou vesmíru voda – tedy jeden ze čtyř „živlů“ (skupenství) hmoty.

Z vody vše povstalo – svět, bohové i lidé – a do ní se zase všechno navrátí. Dále se Thales ptal: Jaký tvar má vesmír? Dospěl k názoru, že Země je plochá kruhová deska, která pluje na hladině světového oceánu jako loď. Zemětřesení vzniká, když se kymácí na vlnách...

Během pouhých tří století (zhruba mezi roky 600 až 300 př. n. l.) učinilo řecké myšlení obrovský skok: od prvních nespělých záblesků filozofie až k jejímu vrcholu. Během této krátké doby vznikl zcela nový pojmový aparát, objevila se řada zásadních myšlenek a koncepcí – a především byla zformulována většina základních otázek o světě, které si kládeme dodnes. Necelých tři sta let po Thaletovi Platon založil slavnou athénskou Akademii – filozofickou školu, která pak fungovala dalších devět set let (na obrázku renesanční představa Akademie dle Raffaella).